

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 d. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii
„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.”

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

Cu 1 Iuliu stil vechiu 1898 deschidem abonamentnou la „Biserica și Școla.”

Rugăm pre toți domnii abonenți de până acuma, cari doresc a avé foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană” prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN 14 franci.
„ 1/2 „ 7 fr.

Sprrijinul moral și material, de care până acuma s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii caldurese precum și de bunăvoința nestramutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

Momentul istoric

din sărbătoreea intru amintirea fericitului
Metropolit ANDREIU.

Poporéle trăiesc, și își măresc puterea de viață și de trăinicie în măsura, în carea înscriu în istoria lor fapte mărețe și în măsura, în carea în lupta lor pentru esistență și înaintare se inspiră de faptele mărețe ale betrânilor. Faptele de această natură nu au valóre și importanță numai pentru timpul, în

carele se săvêrșesc. Valórea lor este mult mai mare, decât acesta. Faptele mărețe și făptuitorii lor strălucese prin lumina lor pre veacuri înainte; și sânt pentru tinerime stimul și model intru formarea caracterului, ér pentru ómenii, cari pórtă sarcina și greutatea răspunderii pentru viața și dezvoltarea ulteriórá a poporélor, faptele mărețe ale înaintașilor sunt momentele, cari le dau direcțiunea nimerită în săvêrșirea lucrărilor, cari după timp cad în sarcina lor.

Un bogat șir de fapte mărețe a prăsnuit biserica noastră din intréga Metropoliá, — sărbând cu tótă pietatea amintirea fericitului Metropolit Andreiu baron de Șaguna.

S'au implinit adecă în anul acesta 25 de ani dela trecerea din viață, a fericitului Archiereu; și biserica recunoscétóriá a dat espressione sémțului de recunoscință cu carele datoresce bărbatului de fapte. Am ridicat rugăciuni în biserică pentru odichna sufletului fericitului Archiereu, și în cuvântări comemorative am espus tinerimii și poporului viața și faptele densusului în lumina, în carea le putem vedé astăzi, când operele sale în timpul celor 25 de ani trecuți s'au pus în lucrare prin generațiunea ce i-a urmat. Am trăit, și am trecut prin grele timpuri în cei 25 de ani trecuți dela mórtea lui Șaguna; dar fapt este, că asemănând starea, în carea se găsesce biserica noastră astăzi cu starea, în carea se găsea înainte cu 25 de ani, vom vedea, și vom constata, că biserica noastră în butul tuturor greutăților, prin cari a trebuit, să trecă, a făcut însemnate progrese. Ne-am organizat, și am dezvoltat organismul bisericii noastre pre bazele statutului organic astfel, ca biserica să póta conduce tot cu mai mult succes edu-

cațiunea religioasă a poporului, și prin acesta se potă contribui în măsură trebuincioasă la ridicarea trăinicieii și puterii de dezvoltare a poporului nostru pre toate terenele vieții.

În faptul acesta se infățișează mărimea prelatului sərbătorit; ér momentul istoric, carele leagă presente și viitoriul de trecutul bisericii noastre este sərbătórea însași.

Prelatul sərbătorit astăzi luând sarcina apostoliei în fruntea bisericii române când a fost chiămat de provedință la această înaltă demnitate, a redat bisericii noastre organismul ei canonic divin; ér organismul acesta s'a dovedit, între împrejurările destul de grele ale celor 25 de ani trecuți de mijlocul puternic, prin carele am contribuit la ridicarea și întărirea poporului nostru.

Sərbătórea amintirii fericitului Metropolit Andreiu ținută în 14/26 și în 16/28 Iunie a. c. este primul cas de această natură în istoria bisericii române din Transilvania și Ungaria.

Am sərbătorit în această sərbătóre rezultatele și triumful datorinței implinite cu deplina consciință și zel apostolic; și sərbătorind vieța și faptele mărețe ale fericitului Archiereu am legat și am întărit firul vieții noastre presente și viitoare de trecutul bisericii noastre. Dând espressiune sêmțului nostru de recunoscință, și însuflețindu-ne în această sərbătóre de vieța și virtuțile fericitului Archiereu am dovedit, că scim, sê-ne prețuim pre noi însine, am dovedit, că scim, sê-ne inspirăm de scopurile mari ale bisericii — pentru că în stima și recunoscința, ce o dau popórele bărbaților de fapte se vădesce, și se cimentează tária și puterea lor de vieța. Astfeliu sərbătórea amintirii fericitului Metropolit pórtă în sine, și infățișează posterității un însemnat moment istoric, carele se esprimă în următórele două direcțiuni, și anume: a) la noi se prețuiesc și venerază bărbații de fapte, și b) vieța și dezvoltarea noastră ulterioară voim sê-o continuăm pre bazele și în direcțiunea plămădită prin trecutul nostru de veacuri.

Sunt de o neprețuită valóre amëndouă aceste fapte amintite aici. Prin stima și venerațiunea, ce se dá bărbaților, cari o merită, ne întărim în deprinderea și în indeletnicirea de a judeca obiectiv asupra faptelor și făptuitorilor, și prin acesta contribuim a-ne forma și organisa în măsură tot mai mare în un areopag conscientios, carele dá fie-cui ceea-ce este al sêu, înfruntă și pedepsește acel soiu de ómeni, cari țintesc a infiltra în corpul neamului

românesc duch antri-crestinesc, și rêsplătesce și recunóșce strădania bărbaților de fapte creștinești, prin cari adaogem la vieța și dezvoltarea noastră ulterioară. Acestă judecată obiectivă provócă și alimentează în corpul nostru ambițiunea și dorul după fapte mărețe, fapte, prin cari continuăm a pune în aplicare programa de vieța a bisericii și poporului nostru moștenită dela bătrâni.

Judecată din acest punct de vedere sərbătórea amintirii fericitului Metropolit Andreiu va avé de sigur consecințe de o netăgăduită valóre pentru dezvoltarea noastră ulterioară. Judecata obiectivă a faptelor și împrejurărilor presentelui, judecata obiectivă asupra faptelor și ómenilor de fapte din trecut, și legatura firului dezvoltării presente cu trecutul sunt busolă nenșelătóre în vieța și dezvoltarea ulterioară a popórelor.

Prin Metropolitul Șaguna se începe în istoria bisericii române o nouă epocă, o epocă bogată în fapte; ér prin sərbătórea amintirii fericitului Archiereu, biserica noastră a dat semne vëdute, că se sêmte, și doresce sê trăiescă, și se prospereze în această epocă de fapte. Se inspiră de faptele trecutului, ca în presinte cu tótă voia sê-și dea întru prisosință tributul pre terenul faptelor și apoi prin fapte și în urma faptelor și traiului creștinesc sê potă privi cu deplină speranță și încredere în un viitoriu mai mulțămitoriu.

Prin renviierea literaturii noastre bisericesti și teologice, prin renviierea vechei noastre Metropolii, prin reorganisarea bisericii noastre pre bazele ei canonice divine, precum și prin alte opere ale sale Metropolitul Șaguna și-a ridicat monument neperitoriu. Prin sərbătórea amintirii lui am desvêlit acest monument, — ca pururia sê strêlucescă în fața bisericii și neamului românesc.

Privind în fața acestui monument ni-se impun mari obligăminte, în prima liniă obligămêntul de a lucra și a trăi în direcțiunea, în carea a lucrat, și a trăit dênsul.

Toastul d-lui Al. Mocsonyi

ținut la masa comună dată în Reșinari cu ocazia sərbărilor în memoria lui Andreiu baron de Șaguna.

Excelenția Vóstră, Preasânțiți d-ni episcopi I
Onorați domni și dómne I

Preaveneratul nostru archiepiscop și metropolit în frumósa sa cuvêntare a binevoit a-și aduce aminte

de noi, de familia Mocsonyi, exprimându-ne mulțămitele sale, pentru că ne-am prezentat la festivitatea comemorativă de azi. Eu însă și frații mei întorcem mulțămite pentru această aducere aminte, căci ne-am împlinit o simplă datorință de Români și ortodocși și o îndreptăm asupra Escelenței Sale, care prin prezența și participarea sa a ridicat nimbul festivității.

Astăzi când din întreaga metropolie am pelegriinat aici, la mormântul marelui nostru metropolit, ca să depunem tributul nostru de pietate, figura aceluia, cea mai distinsă a reînviatelor noastre biserici naționale, ni-se înfățișează înaintea ochilor noștri sufletesci în totă măreția sa imposantă; ér memoria lui pune în vibrare cordele cele mai delicate ale inimilor noastre, pune în mișcare sentimentele noastre cele mai frumoase și nobile, sentimentele de grațitudine, admirațiune și pietate.

Un astfel de moment al entuziasmului evlavios pentru nemuritoriul reîntemeiător al bisericii naționale nu poate trece, fără a întări în conștiința noastră ideia bisericii naționale, nu poate să ne lase nepătrunși până la adâncul inimei de același spirit național-bisericesc, a cărei intrupare o glorificăm în neuitatul nostru metropolit; și așa are să fiă.

Din mult agitatul trecut al poporului român se ridică în relief în deosebi două fapte însemnate. Biserica a fost în tot decursul unui șir lung de secolii sinistri, și în timpurile cele mai desperate, pururea unicul și ultimul adăpost al poporului român; ér poporul român secularele sale strimtoriri le-a suferit în deosebi pentru statornicia sa, cu care a ținut strins și firm la biserică sa strămoșească.

În aceste două fapte istorice se manifestă sănătosul instinct vital al poporului român; ér în manifestarea seculară a acestui instinct apare însuși geniul Românismului.

Spiritul creștinismului ortodocs, contopit cu spiritul anticei culture romane, — această sintesă psihică — constituie geniul Românismului. De aci putem cuprinde ideia bisericii naționale în totă însemnătatea ei: Biserica națională este partea integrantă, indisolubilă a Românismului genuin.

Nu este deci mirare, decât biserica română și poporul român, de când sunt una se simt, decât durerile și bucuriile lor pururea împreună le simt. Într'adevăr — fiă-că catolicismul și calvinismul au strimtorat poporul pentru ortodocșia sa, fiă-că grecismul și slavismul au știrbit caracterul național al bisericii, pururea românismul a fost atacat în nervul său vital; ér ruptura istorică a elementelor sale psihice, indisolubile — Românismul a resimțit-o drept ca o durerousă vivisectiune.

Pricepem deci, de ce biserica națională a fost, este și va rămâne în veci condițiunea de viață a poporului român.

În acestea culminează spiritul genuin al Românismului, spiritul, care precum vedem isvorește din sorgintea nesecată a însuși sănătosului instinct vital al Românismului.

Acest spirit s'a intrupat în nemuritorul nostru metropolit. Acest principiu i-a dat puterea magică, ca să deștepte la nouă viața, plină de speranță biserică națională din somnul morții, în care adormise mai bine ca de un secol și jumătate. Și de acest spirit a fost însuflețit marele nostru metropolit, când cu înțelepciunea sa departe prevădătoare aședase biserică națională pentru vécuri pe fundamente de granit.

Îndeplinirea unor astfel de opere epocale o rezervă providența divină pentru puțini muritori; — un astfel de bărbat epocal, un astfel de bărbat providențial, a fost Andreiu Șaguna.

Noi binecuvântăm memoria lui, și binecuvântată va rămâne până când va susta Românismul cu biserică sa națională.

Ér grațitudinea noastră nemărginită față cu acest mare binefăcător al nostru, vom dovedi o, precum în trecut așa și pe viitor, prin fapte lucrând inspirați de al lui spirit pentru întărirea, prosperarea și înflorirea bisericii naționale.

Una însă, durere, nici cu ocaziunea acestei festivități înălțătoare n'o putem trece cu vederea; marea diferență între timpul reînființării străvechei noastre metropolii și între zilele de astăzi. Cu intristare trebuie să vedem, cum astăzi sublima misiune ideală a bisericii nu se mai scie aprecia după valoarea ei neprețuibilă. Cu durere simțim, că trăim într'un timp, care, nici aspirațiunilor religioase, nici aspirațiunilor naționale ale bisericii nu mai suride și care par'că, are să-și pirdă simțul pentru bunurile ideale ale vieții.

Dér acestea ne pot servi nouă numai ca îndemn de încordare, nu descurajare. Biserica, care prin atâtea peripeții a trecut, care din mórte a reînviat, cu drept cuvânt, poate dice: „Alios vidi ventos“. Ér noi fiii cei credincioși, cu mândrie și încredere ne putem îndrepta ochii spre acei bărbați distinși, cari astăzi stau în fruntea bisericii, spre acei bărbați valoroși, cari cu înțelepciune și tact cârmuiesc naia bisericii naționale, cu bărbăția și demnitate apără înaltele ei interese.

Ridic pocalul meu în onórea Înalt Preasânției Sale și Preaveneratului nostru metropolit și arhiepiscop Miron!

Ridic din nou pocalul în onórea Preasânțitilor și Preavenerațiilor noștri arhieriei Ioan și Nicolae!
Să trăiească!

„Tel. Rom.“

Cuvântul de deschidere

rostit de președintele Nicolae Boșcain, cu ocaziunea deschiderii adunării despărțământului protopopesc Buteni a reuniunii învățătorilor români gr. ort. dela școlile confesionale din protopopiatele aradane I—VII.

Onorată adunare!

Tóte făpturile Creatorului stau în servițiul omului, pământul cu tóte comorile sale, apa și aerul, chiar natura cu puterile sale; și decât tóte aceste stau în servițiul omului: dar óre omul să nu steie

în serviciul cuiva? Deducțiunea convingătoare 'și-póte forma omul contemplând aceste, că decă tóte făpturile sunt spre serviciul lui create, atunci omul încă e creat spre a servi Creatorului său.

Contemplând mai departe, vedem că tóte ființele de pre pământ, ca creaturi ale lui Dđeu, sunt de o așa formă întocmite, ca capul cu privirile le sunt îndreptate spre pământ, fără numai omul, al cărui cap și priviri stau în sus îndreptate spre ceriuri, caută locașurile lui Dđeu. De aci încă cunoșcem, că omul e ființa cea mai alésă de Dđeu făcută după chip și asemănare, și numai omul stă în raport strâns cu Dđeu, fiind locșitor pus peste tóte făpturile sale.

Raportul omului către Dđeu e ca întră Părinte și fiu, ca între Stăpânitor și supus. Părintele se îngrijesce de fi ca să-i fie spre ajutor și mângăere, stăpânitorul trebuie să se îngrijescă de supuși ca să-i fie spre întărire; ér Dđeu se îngrijesce de om ca acesta să i servescă spre mărire.

Așadară omul trebuie să servescă spre mărirea lui Dđeu, ca să fie demn a să preamări Dđeu prin trânsul pre pământ, precum să preamărește prin ângeri în ceriuri.

Ce ființă alésă, și spre ce scop sublim e creat omul!! Și pre cât e de alésă ființa omului dintră tóte celelalte, pre atât e de debilă când se ivesce în lume. Tóte celelalte ființe, de odată cu ivirea lor în lume, cu puterea instinctivă dată de Dđeu, încep a se mișca, a se purta fără alt ajutor, 'și continuă cursul vieții numai cu instinctul conservării proprii, fără angajament dela sine spre alt scop; numai omul a căru ființă e mai pre sus, a căru vieță are un scop mai sublim; zic, numai omul îndată după ivirea sa în lume are lipsă de ajutorul semenilor săi, fiind tóte membrele corpului său numai cu vieță dar fără putere, ér scânteia Dđească, adecă spiritul în stare dormitândă.

Ni s'ar păré un contrast al creațiunei acésta, cum adecă un animal îndată după nașterea sa, să fie în stare a sări, a âmbra și a mânca, până când omul ca ființa cea mai alésă, nu e în stare fără numai a-și mișca membrele! Contrastul acesta ne servește de o parte spre a adora înțelepciunea Creatorului, prin care a pus deosebire între om și animal îndată dela ivirea lor în lume, ér de alta parte ca să se deie importanța îngrijirei și creșterei de care trebuie să se împărtășescă omul.

Până când ființa unui animal ca individualitate luată, neavând alt scop, fără numai al conservării propriie, nu are lipsă nici de ajutor străin; până atunci omul ca ființă spirituală, inzestrată cu facultăți Dđești primite chiar dela Dđeu deodată cu schințea divină numită spirit, având scopul sublim al perfecționării infinite spre a să apropia cât mai tare de Dđeu, că nu cumva să se preamândrască cu facultățile primite dela Dđeu — să naște debil atât corporal, cât și spiritualminte, și ca atare are lipsă de ajutor străin, fără de care nici că să póte desvolta.

E dară un adevăr necontestabil că omul are lipsă de îngrijire, de creștere, ér importanța creșterii stă în raport cu destinațiunea ce o are omul.

Nu în tóte timpurile și nu toți ómenii au cunoscut destinațiunea lor. Unii țineau în vedere scopul vieții vremelnice, așa zicând animaicesci, îndreptau creșterea semenilor săi conform acelei cerințe, cu delăturarea sublimității ființei omenesci. La un scop însă totuși alergau toți, adecă la fericire. Dar fericirea unii o țineu în adunarea de comori, în potestăți despotice, astfel și creșterea dată în aceste direcțiuni dete naștere egoismului sêlbatic, ér adevărata fericire se acoperi în velul perđarei, până când Mântuitorul lumii o descopere omenimei cu învățătura Sa Dđească, arătând că „adevărata fericire a omului stă în curățenia ânimei“, ér scopul omului e a se pregăti prin perfecționare pentru vieța eternă, arătată prin cuvintele: „fiți perfecți, precum perfect este Tatăl vostru din ceriuri“.

Numai în urma descoperirilor Mântuitorului, a revenit omul a-și cunoșce destinul său, de a se apropia cât mai tare de Dđeu prin perfecțiune, care este isvorul fericirei.

„Primul fundament al fericirei omenesci este educațiunea“ zice Leibnitz cu drept cuvânt. Dela direcțiunea ce i-se dă educațiunei omului atárnă fericirea, ori nefericirea lui.

Câtă nefericire asupra némului omenesc prin depărtarea dela scopul adevărat al vieții, prin educațiunea greșită! esemple despre acésta avem în istorie, în vieța practică și în s-ta scriptură. Însuși Dđeu dă direcțiune prin trimiterea în lume a fiului său Isus Christos, care însuși mărturisește în învățătura sa de pe munte de mulțimea ómenilor perduți, zicând: „Intrați pe pórta cea strâmtă, că largă este pórta și lată e calea care duce la perđare, și mulți sunt cei ce intră prin trânsa“ și iară „strâmtă este pórta și îngustă calea carea aduce la vieță, și puțini sunt cei ce o află.“

Educațiunea, conformă direcțiunei date de marele educator, conduce pe calea cea strâmtă, dar sigură, — la vieța eternă.

Factorii educațiunei sunt: familia, școla — înțelegând sub acest concept și pre elev — învățătorul și societatea.

Nu voiu să zic nimic despre greutatea ce o întâmpină fie-care învățător ca educator conșciențios, accentuez însă responsabilitatea cea mare ce o are înaintea lui Dđeu, sciind că dânsul servește lui Dđeu mai mult decă semenilor săi. pentru-că vedurăm că omul trebuie pregătit prin perfecțiune pentru vieța eternă.

Fiind învățătorul ca educator îndreptătorul vieții elevilor săi, câtă precauțiune și iscusință i-se pretinde ca să póta duce în deplinire opera sa, câtă cunoșcintă de cauză îi trebuie, nu numai să continue educațiunea din familiă, dar să-și repareze ceea-ce a întrelăsat ori chiar stricat familiă! Răspunsabilitatea

familiei înaintea lui Ddșu, pentru ceea-ce a întrelăsat ori chiar stricat în educațiune, trece și asupra învățătorului, decât ace. ta nu observă cu destulă atențiune a o dirige și a-i da direcțiunea cuvenită, pentru-că acesta neobservare are urmări funeste asupra societății omenesci. De aci provine stricarea morală a unei societăți, a unui popor, ba chiar a unui stat.

Vedem dar că învățătorul și școla sunt centrul, în jurul căruia se învêrte fericirea ori nefericirea omenescă, sunt punctul de gravitațiune a unei societăți, sôrele respânditor de razele culturii.

Despre școle, zice Comenius, se nu fie nimic alt ceva decât ateliere pline de activitate, ér despre învățător, că : „învêțând pe alții, ne învățăm noi înșine,“ și cu adevêrat, pentru-că omul ca să învețe pre altul trebuie să știe, și ca să știe, — trebuie ca însuși să învețe, ér învățând pre altul ceea-ce știe, te înveți singur, adecă îți înreînprospeți în memorie și repeți ceea-ce ai învățat odată.

Școla dară e atelierul educațiunii, ér scopul educațiunii perfecțiunea creștină. Și fiind că perfecțiunea creștină în urma Mântuitorului Christos o propagă biserica creștină : numai aceea școlă va ținti mai cu energie la ajungerea scopului educațiunii, care stă sub scutul bisericeii, va să zică școlile confesionale. Școlile confesionale mai susțin ați raportul întră om și Ddșu.

Deci și noi On. adunare, întrunindu-ne ați ca învățători confesionali, pentru a ne împrumuta unii altora păreriile și eflusul esperințelor noastre pe terenul educațiunii poporului nostru, precum și pentru a căuta mijlôcele cele mai eficace, conducătoare la scopul educațiunii, datorință avem cu deosebire acum când direcțiunile greșite în educațiune, au produs în societatea omenescă curentul contrar confesionalismului, când biserica se luptă până la îngenunchiare pentru susținerea principiilor educațiunii lui Christos, când destinațiunea omului e pe calea prepastiôsă, de a servi mai mult intereselor egoistice decât lui Ddșu ; cu un cuvânt când curentul ruinător de morala vieții evangelice se încercă a pune obstacule adevêratului scop al educațiunii : acum mai mult ca ori și când să stăruiem toți din tôte puterite și din tôte părțile a da direcțiunilor greșite calea adevêrată spre ajungerea scopului măreț al educațiunii, și acesta o vom puté ajunge, decât noi înșine vom avé în vedere acel scop, decât propunerea tuturor obiectelor de învățământ ne va fi mijloc spre a face descoperirile însușirilor, înțelepciunii, atot puterniciei și voiei lui Ddșu, decât vom ilustra prin exemple și fapte, că vieța fie-cărui individ e numai o pregătire pentru vieța eternă și că omul numai așa va fi demn de chipul și asemănarea lui Ddșu, decât să va apropia cât mai tare de perfecțiunea creștină.

Și decât, cu tôte străduințele școlei confesionale susținută de biserica creștină, se vor pune tot mai multe obstacule, decât curentul antipodic al adevêratei educațiunii va fi tot mai vehement, să alungăm

desperarea cu speranța, că succesorii nostri vor fi mai fericiți, âmbând pe cărările noastre, ér noi vom avé îndestulirea sufletescă, că nu am întrelăsat nimic din ceea-ce a trebuit să facem, astfel responsabilitatea se va estinde numai asupra societății producătoare de curente dăunose, cari neavând base de sine se vor stinge, căci :

„Ce e val ca valul trece,“ deci
 „De-te chiamă, de-te îndemnă“
 „Tu rămâi la tôte rece“
 „Să n'ai frică să n'ai témă.“

Premițind aceste, Vê salut D-lor colegi de bună-venire, rugându-vê tot-odată, că unindu-ne puterile spirituale și esperințele, să contribuim cu toții la eshauriarea programei de ați, spre consolidarea învățământului din școlile noastre române confesionale întru realizarea scopului sublim al educațiunii, și cu aceste dechiar ședința adunării despărțământului nostru protopopesc Buteni — de deschisă.

Tractarea metodică a rugăciunii „Tatăl nostru.“

3) Tractarea propriu zisă.

a) *Tatăl nostru carele ești în ceriu.*

Înv. mai repetă încă-odată zicerea primă zicând : Fiiți atenți ! Ve mai spun încă odată zicerea dintâi : „Tatăl nostru, carele esci în ceriu“ ! Spune și tu Ioane ce-am zis ? Bine este ! Acuma se-mi spui tu Nicolae, ôre pe cine înțelegem când șicem „Tatăl“ (. . . înțelegem pe Dzeu). Așa e ! Știi-mi tu spune Grigorie, pentru-ce numim noi pe Dzeu „tată“ ? (. . . că el se îngrijese de ômeni ca și un tată). V'am spus iubiților mai nainte, Dzeu a făcut ceriul și pământul și tôte lucrurile care sunt pe pământ și în ceriu ; apoi le susține pe tôte, adecă nu lasă ca ele să se strice se-se prăpădescă și în sfârșit le și îndreptă, séu le cărmuesce spre bine ! Ce am zis despre Dzeu ? Vedeți, iub. școl. așadar pe Dzeu îl putem numi „tată,“ pentru-că el a făcut tôte lucrurile din lume, așadară și pe ômeni, apoi le susține și le cărmuesce bine. Ce înțelegi tu când zici „susține“ ? (. . . nu lasă să se strice) și ce înțelegi sub cărmuesce ! (. . . le duce pe cale bună, de es. cum ve duc pe voi părinții vostri la fapte bune și ve împedecă de a ve purta rên). Așadară învățăm : Pe Dzeu îl numim „tată“ pentru-că El a făcut, susține și cărmuesce lumea această și pe ômeni ! Spune și tu ! Însemnați-ve copii, și Domnul nostru Is. Christos a zis ômenilor să numescă pe Dzeu Tată ! Ce a zis Is. Chr. ? Noi zicem ! „Tatăl nostru.“ Cum zicem noi ? Noi zicem așa, pentru-că toți ômenii sunt fiii lui Dzeu ; așa dar toți ômenii sunt ca niște frați întră sine și bunul Dzeu este „Tatăl nostru“ al tuturor ômenilor. Ce sunt toți ômenii ? (. . . fii lui Dzeu. Cum sunt ômenii întră sine ? (. . . ca niște

frați). Și Dzeu prin urmare cine este el pentru toți oamenii? (... este „tată“) De aceea cum îi putem zice? (... „tatăl nostru“). V. iubitorilor, fie-care din voi și fie-care om are să se rōge numai pentru sine, ci și pentru părinții, frații, cunoscuții săi, cu un cuvânt pentru toți oamenii, chiar și pentru dușmani. Pentru cine trebuie să se rōge fie-care om? (... nu numai pentru sine ci și pentru toți oamenii). Băgați de seamă: Noi zicem mai departe: „Tatăl nostru carele esci în ceriu:“ Cine este „Tatăl nostru“? (... Dzeu) Așadar unde este Dzeu (... este în ceriuri). Vedeți copiilor, noi am învățat că Dzeu este pretotindenea de față și pe pământ și în ceriu! Ce am zis? Însemnați-ve: când zicem „carele esci în ceriuri,“ zicem așa pentru-că noi când ne rugăm, trebuie să nu gândim la lucruri pământesci, sēu la lucrurile rele, ca i nu-i plac lui Dzeu, — ci la lucruri ceresci, sēu lucruri bune, adecă plăcute lui Dzeu! de es. când tu te vei ruga, nu vei gândi la aceea, ca să nu ascuți de părinți, sēu să-i necinstesci, ci la aceea, ca cum să fii bun și ascultătoriu, să vorbești adevăr și să nu te cerți cu nime! Spune și tu! Însemnați-ve! Dēcă noi, când ne rugăm, spunem numai vorbe, ér gândul nostru ne stă la aceea, ce se întēplă pe afară, o astfel de rugăciune nu e plăcută lui Dzeu și nici nu ne aduce folos. Ce am đis dară? Deci unde să ne stee gândul? (... la Dzeu) Ce facem noi, când đicem cătră Dzeu: „Tatăl nostru, carele esci în ceriuri.“ Voi nu știți, ve voi spune eu: Noi îl agraăm pe Dzeu! Ce facem noi dară? Însemnați-ve deci: Cuvintele acestea sunt: „O agraire“! Ce sînt cuvintele aceste? Vedeți iubitorilor, tot așa fac copii cei buni și atunci când cer ceva dela părinții lor, adecă dēnșii đic: „Iubitul meu tată!“ sēu „Dulcea mea Mamă!“ șcl. Aceste încă sunt niște agraări? Ce sunt și acestea? Dar pe Dzeu cum avem să-l agraăm?

b) *Sfințescăse numele teu.*

Întâi am zis „Tatăl nostru, carele esci în ceriuri!“ Dar după aceea ce am zis? Ve spun eu, ean ascultați: Sfințescăse numele teu. Spune și tu ce am zis Însemnați-ve! Noi prin aceste cuvinte — cerem, ca numele lui Dzeu să fie lăudat, sēu preamărit de oameni! Ce cerem noi dară? Vedeți iubitorilor, Dzeu și în sine este atotputernic (adecă șcie și pricepe tōte) și când noi cerem, că oamenii să-l laude, atunci voim să zicem, că oameni să se pōrte bine, să facă fapte de lăudat; căci aceste plac lui Dzeu. Așadar: cum laudă, sēu preamăresc oamenii pe Dzeu? (... prin fapte bune). Cum se sfințesc numele lui Dzeu? (... prin fapte bune) de es. voi îl lăudați prin ascultare, prin silință și purtare bună, șcl. Mai deunăzi am văzut pe copiii Alecu și Niculiță; ei sau băgat pe furis într-o grădină cu pōme Alecu era un copil, rău. Îndată ce-el veđu nisce mere frumoșe pe un pom, se sui pe pom să iae vro câteva. Niculiță era copil mai bun. Cum veđu Niculiță, că Alecu cel rău se sue pe pom să fure mere,

și zise cu blāndețe: Mēi Alecule, nu lua din mere că nu sunt ale nōstre, și eu me tem, că vine omul a cui e grădina, și aflāndu-ne că răpim merele, ne va pedepsi rău. Ba chiar și dēcă scāpăm de aci tot me tem, că o să ne afle! Alecu respulse: Cum să ne afle, mēi frate, că pe aici nui nime și noi vom merge pe ascuns! Atunci Niculiță, đise: Nu știu cum Alecule, dar aduți aminte, că Dlinvțătoriu ne-a spus de atâtea ori, că Dzeu este pretotindenea și ochiul lui Dzeu vede tōte chiar și faptele nōstre cele mai ascunse! Atunci Alecu cel rău n'a voit să-l asculte, ci riđind a zis, lasă, că acuma nu ne vede Dzeu. Când Alecu zise aceste cuvinte urite, crōnga pe care stātea, se rupse, el căđu la pământ își rupse mēna și incepu a plānge tare! El adecă se spēriase, pentru-că zări, că după gard îi pāndesce stāpānul grădinei, care îndată și veni la ei, le luă merele furate și îi dojeni fōrte aspru zicēndu-le: Așa voi copii răi, furați merele din grădina unui om sērac și mai cutezați a și lua în bot jocură numele lui Dzeu, zicēnd că nu vă vede. Apoi îi duse la părinți, cari asemenea îi certară aspru, ér Alecu cel rău a zăcut vre-o două luni în pat, până i-s'a vindecat mēna. Vedeți iubitorilor, cum pedepșesce Dzeu pe copiii răi, cari nu sfințesc ci bătjocoresc numele lui! Acuma să-mi spui tu Grigore, despre cine Vi-am povestit eu se nu vorbești rău? (Acēsta poveste este șchitățā din istoriōrele referitōre la „Tatăl nostru“ ale lui I. Nenitescu, București). (Inv. prin întrebări face analiza piesei până în fine, apoi a bstrage învțătura morală.) Așa dară lăudat-au ei numele lui Dzeu, sēu l'au luat în bătaie de joc? (... l'au luat în bătaie de joc), deci sfințit-au ei numele lui Dzeu. Și ce s'a întēplat cu dēnșii? (... li s'a întēplat rău). Însemnați-ve dară: Pe acela, care nu sfințesc numele lui Dzeu, Dzeu îl bate! Ce am zis eu? Mai însemnați-ve: zicerea dintâi din „Tatăl nostru“ adecă „sfințescăse numele tēu“ ne spune, că fie-care din noi suntem dētori să laudăm numele lui Dzeu, și când îl rostim, să-l rostim cu iubire și cu stimă, ca și numele unui tată bun. Ce să facem? Cum să rostim numele lui Dzeu? Apoi să nu zicem „zeu“ la fie-care vorbă, căci acēstā însemnă a jura pe numele lui Dzeu și prin urmare ai lua numele în bătaie de joc! Ce se nu zicem la fie-care vorbă? Pentru ce? În sfârșit mai însemnați-ve și aceea, că oamenii demulte-ori sunt aplicați să facă rău, prin urmare noi nencetat avem lipsă de ajutoriu lui Dzeu. Spre ce suntem aplecați? De ce avem lipsă? șcl. Așa dară țineți minte: Când zicem: „sfințescăse numele tēu“ cerem totodată si ajutoriu dela Dzeu, pentru-ca să putem face totdeuna fapte bune și astfel apoi să preamărim, sēu să sfințim numele lui! Ce am zis?

(Va urma.)

Iosif Tisu.
invțător.

D I V E R S E.

* **Himen.** Dl Dr. Traian Șincai, avocat, i-și va serba cununia cu d-șora Lucia Feier, fiica dlui avocat George Feier din Boroșineu, — în 7 August st. n. a. c. în biserica română gr. or. din Boroșineu.

* **Bibliografie.** „Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de Dr. C. Diaconovich.

După un interval de abia 5—6 săptămâni a apărut un nou fascicol al acestei mai și folositoare publicațiuni, al nouelea, adică penultimul pentru tomul I. Reducerea conținutului a intervalurilor dintre aparițiunea singuraticelor fascicole, precum și promisiunea editorului, ca încă în August a. c. tomul I va fi pe deplin terminat, dovedește că redacțiunea publicațiunii a trecut deja peste greutățile începutului și înaintează cu pași tot mai siguri. Aceste semne îmbucurătoare de vitalitate a frumoasei întreprinderi a Asociațiunii, fără îndoială vor pute delătura pe deplin temerea ce s'a ivit la început în cercuri foarte largi, că „Enciclopedia Română“, ca toate întreprinderile noastre literare de asemenea natură și estensiune, nu se va pute termina.

Fascicolul IX cuprinde cuvintele *Cavayllon* — *Clarneta*, laolaltă preste 1200 articole, dintre cari amintim: Cehii (Jarnik), Cernat, Cernătescu, Cernăuț, Cernavoda, Cerne, Cetatea de Baltă, Chinezeu Paul, Chioru, Chișineu (Arbore), Chițu, Chrisov, (Ghibănescu), Chrisovergi, Circa, Ciuc, Ciupercovici (Sbiera), Cholera și Ciuma (Dr. Felix), etc. Dintre ilustrațiuni remarcăm 4 tablouri exelente la art. Cernăuți (catedrala și grandioasa residență mitropolitană, seminarul, casa preoțească), și o ilustrațiune colorată la art. Circulațiunea sângelui.

În fine mai amintim că numărul autorilor Enciclopediei și în timpul mai nou s'a sporit cu câteva puteri dintre cele mai de valoare.

Scoarțele pentru tomul I sânt deja lucrate și se pot comanda la editor cu prețul de fl. 1.— (fre. 2.50) incl. trimiterea francată și recomandată

„Enciclopedia Română“ apare în estensiune de 30 fascicole de câte 6 coale de tipar, (10 fasc. formează un tom) și va cuprinde în total preste 30,000 articole. Publicațiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiiu și la toate librăriile; deposit general pentru România: Storek & Müller, Bucuresei. Prețul unui t.m face: broșurat fl. 10.— (resp. franci 25.—), iar compactat fl. 11,60 (resp. frci 28.50).

* **Bibliografie.** Sub titlul: „Cuvânt rostit la actul festiv,“ ținut la 15 Iunie 1898 în Sibiiu din incidentul aniversării a 25-a dela mórtea arhiepiscopului și metropolitului Andreiu baron de Șaguna, de Dr. D. P. Barcianu, — a apărut în tipografia arhidieceșană din Sibiiu o elegantă broșură de 21 pagine și se pöte avé dela autor cu prețul de 40 fleri.

* **Multemittă publică.** — Iubirea lui Ddēu și a legei străbune este una din cele mai frumoșe fapte, ce se dau muritorilor a sévirși în scurtul timp ce viețuiesc. Inima creștinului adevérat tresaltă de bucurie când vede că indiviđi cu dare de mână manifesteză și prin fapte acest nobil și frumos simțământ. Astfeliu parochianul din Nereu Pavel Mihaiu cu soția lui Parascheva, adu-s'au prea frumoșă jertfă Domnului un frumos prapor de grea metasă în preț de preste 90 fl. v. a. — Comitetul nostru parochial luând cu bucurie act de acésta prea frumoșă faptă a numiților creștini, pre acésta cale le esprimă cele mai sincere mulțămiri pentru frumosul lor dar, ogând pe bunul Ddēu a-le răsplăti acésta nobilă și creș-

tinéscă faptă a lor. — Nereu, la 25 Iunie v. 1898. — Silviu Bichiceanu, paroch și preș. comitet. par.

* **Vrăjmășia între flori.** — Florarii olandezi și danezi, cari trec de mari cunoscători în meseria lor, au observat că și florile cunosc ura. Așa ar esista o adevérată vrăjmășia între rosete și trandafiri; dacă ambele flori se reunesc în buchet și se pun în apă, le găsim mai târđiu strinse între ele și ofilite, pe când alte flori se arată mai frumoase. Garofa și vanilia (heliotrop) simțesc adăncă simpatii mu-tuală; legate împreună, rămân mult timp frumoase. Mărgăritarele (lăcrimioarele) din contra sunt adevérați monstri, căci omoară toate celelalte flori. Între copaci arțarul și teiul sunt dușmani de moarte: dacă se plantează unul lângă altul, pier în scurt timp.

Memoria marelui Șaguna.

— La 25 de ani dela moartea sa. —

În acest timp de generală amorțeală, ce ca un greu blăstēm s'a năpustit asupra vieții noastre naționale, năbușind acum de vre-o patru ani de zile ori-ce manifestațiune vie și sănătoasă a poporului român din țerile coroanei ungare, — festivitățile religioase-naționale, petrecute în luna trecută în toate părțile metropoliei române gr.-orientale, cu prilegiul împlinirii primului pătrar de veac dela moartea marelui Arhiepiscop Andreiu Baron de Șaguna: — ca un puternic motor au electricat și înviorat inimile tuturor Românilor binesimțitori de dincoace de Carpați.

Pentru a presenta acest act măreț bisericesc-național într'o iceană mai strălucitoare; pentru a ridica în chip și mai splendid memoria și faptele marelui Principe al bisericii gr.-orientale române din această jumătate a împărăției noastre: subscrul am adunat la un loc și în scurt timp vom să scot într'un frumos volum toate momentele vite și toate discursurile rostite cu acest prilegiu, în diferite locuri, începând cu pastoralele arhiepiscopilor nostri, și încheind cu articolii de ziare, scriși din acest incident în presa noastră de aici și dincolo de Carpați

Scopul, ce prin aceasta îl am în vedere, este: ca să alcătuesc o scumpă salbă din prețioasele mărgăritare ale acelor inimi adorătoare, cari și azi, după un pătrar de secol, palpită cu sfințenie pentru mărima, meritele și pentru memoria nemuritorului prelat al veacului nostru, și ca, toate acestea la un loc înșirate, să fac să străbată până în cele mai depărtate unghiuri ale societății românești, în saloane ca și în colibațeranului cărturar.

Pentru a scoate însă acest volum cât se poate de bine complectat, subscrul rog respectuos pe toți acei domni preoți, învățatori și alți adoratori ai marelui Arhiepiscop repostat, ale caror discursuri rostite cu acest prilegiu încă n'au fost publicate în nici una din foile noastre: să binevoiască a le trimite în manuscris la adresa subscrului, pentru-ca, avându-le cât mai curând, să pot arangea materialul în ordinea, ce am plănuir.

Arad, 2/14 Iulie 1898.

(Strada Aulich 1).

Ioan Brânda,
absolvent de filosofie.

C O N C U R S E.

Nr. 11. S. f. Zs. 1898.

În alumneul „Zsiga“-ian, din O r a d e a - m a r e, afară de cei primiți, se mai primesc pe anul școlastic 1898/99, ca alumnști — stipendiști — încă tre (3) tineri români gr. or. cari vor studia la gimnasiu ori la școlele reale seu la academia de drepturi din loc, cari gratuit vor capéta provisiunea întrégă în institut.

Recursele ajustate cu : a) Estras de botez, b) Testimoniu școlastic, c) Atestat de paupertate și d) Certificat despre vaccinare, adresate Senatului fundațional sunt a-să trimite până la 1-13 August a. c. la protopopul Orăzii-mari **Toma Pacala**, în Oradea-mare (N.-Vărad)

Totodată să avisază Onoratul public interesat, că în institul acesta vor putea fi primiți tineri gr. or. rom. cari vor studia la școlile din loc și vor capeta provisiunea lutregă pe plată, de câte 18 fl. la lună respective 180 fl. la an, solvindă anticipative în 4 rate anuale, în internat vor fi supusi disciplinei institutului.

Oradea-mare, 20 Iunie (2 Iubu) 1898.

Senatul fundațiunei „Zsiga“-iane din Oradea-mare :

Toma Pacala, m. p.
protop. Orăzii-mari, ca preș.
Senatului.

Georgiu Papp, m. p.
preot arch. cons., ca not.
Senatului.

Cu termin de 30 zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“, să escrie prin acêsta concurs pentru deplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătorești din ppresbiteratul **Timișorii** :

1) **Bencecul-român**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 146 fl. 42 cr. ; b) 4 jughere livadă ; c) cortel în natură în edificiul școlei ; d) 30 Hlt. grâu ; e) lemne pentru învățători 4 orgii, ér pentru încăldirea salei de învățământ 2 orgii ; f) pentru scripturistica 5 fl ; ér pentru conferință 5 fl ; g) dela înmormântări unde va fi pofit 50 cr.

2) **Giroc**, la clasele inferioare, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 150 fl. ; b) 40 chible de grâu ; c) 10 stg. de lemne din cari are a să încăldi și sala de învățământ = 90 fl. ; d) pentru conferință 10 fl. și pentru scripturistica 10 fl. ; e) cortel liber cu 2 chilio, cui-nă, cămară și grajd pentru vite ; f) grădină întra și estravilan, după care alesul are să pörte sarcinile publice ; g) dela înmormântări, unde va fi pofit 50 cr.

3) **Ianova**, școla de băeți, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 158 fl. ; b) 30 Hlt grâu, prețuit în 175 fl. ; c) 24 metri faturi à 2 fl = 48 fl. din care are a să încăldi și sala de învățământ ; d) 4 jughere pământ, livadă = 60 fl ; e) pentru conferință 6 fl. și pentru scripturistica 5 fl. ; f) cortel liber cu jumătate grădină intravilană și grădina de afară întrégă ; g) dela înmormântări unde va fi pofit 50 cr.

4) **Mehala**, la clasele inferioare, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 400 fl. ; b) pentru 3 stg. de lemne 20 fl. ; c) cortel liber și grădină intravilan ; d) 2 jughere de pământ, după cari sarcinile publice le va supporta alesul ; e) dela înmormântări 2 fl, din care sumă va avé să solvêscă școlarilor ministrarți câte 4 cr. La înmormântări învățătorii merg pe rând. Alesul va avé să pörte cântarea în strana străngă la tôte serviciile bisericêșci publice ; și e îndatorat a ține în tôte Duminecile și sêrbătorile școlă de repetițiune.

5) **Pustiniș**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 245 fl. ; b) pentru conferință 10 fl. ; și pentru scripturistica 5 fl. ; c) grâu curat 50 chible ; d) pentru încăldirea salei de învățământ 4 orgii de paie ; e) dela înmormântări unde va fi pofit 50 cr. ; cortel liber cu grădină, cămară și grajd.

Reflectanții au să-și substêrnă recursele provêdute cu testimoniu de evalificația și limba magiară, adresate respectivului comitet parochial, la P. O. Domn Dr. Tr. Putici, ppresbiter și inșpector de școle.

La Mehala să cere și aptitudinea de a instrua și conduce cor ; cei cu 3-4 clase gimn. ori civile vor fi preferiți.

Competenții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică din comuna la carea competêză, însă nu în ziua alegerii, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Dat din șediunțele concernentelor comitete parochiale, în Iunie 1898. Comitetele parochiale.

Cu consensul ppbiter. : DR. TR. PUTICI, m. p. inșp. școl.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante din **Bruznic**, protopresviteratul Lipovei, prin acêsta să escrie de nou concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“.

Emolumentele împreunate cu acêsta parochie sunt : 1) Una sesiune parochială de pământ, parte arătoriu, parte fênaț ; 2) 1/2 de jug. de pământ, grădină intravilană și 1/2 jug de pământ grădină estravilană, parte pentru sêmănat, parte pruniște ; 3) Bi. ul preotêșc usuat dela 180 N-ri de case, câte una măsură cucuruz sfârmat sêu una spene de grâu, sêu în bani 1 fl. de Nr. de casă ; 4) Stolele usuate dela funcțiunile religiôse.

Tôte aceste emolumente, computeate în bani după calculul de mijloc, dau un venit anual aproximativ de 500 fl. v. a.

Recurenții pentru acêsta parochiă, sunt avisați ca recursele lor provêzute cu documentele de cualificațiune recerute, și adresate comitetului parochial din Bruznic, să le substêrnă subscrisului protopresviter Voicu Hamsea, în Lipova (B.-Lippa) până la terminul sus indicat, avênd a să presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore (cu observarea Ș-lui 18 din Regulamentul pentru parochii) în sfta biserică din Bruznic, pentru a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Bruznic, la 21 Iunie (3 Iulie) 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : VOICU HAMSEA, m. p. protopop.

—□—

Pe stațiunea învățătoreșcă dela școla gr. or. română din comuna **Soldobagiu**, protopresbiteratul Orăzii-mari, să escrie concurs cu termin de alegere pe 9/21 August a. c.

Emolumentele sunt : 1) Dela 80 numere de case câte o măsură bucate, jumătate grâu jumătate cucuruz à 1 fl. 50 cr. = 120 fl. ; 2) 13 jugere și 1470□ pământ à 9 fl. = 121 fl. ; 3) Lemne uscate 3 orgii à 5 fl. = 15 fl. ; 4) Dela 56 prunci decbligați la școla de tôte zilele câte 1 fl, ér dela 86 prunci dela școla de repetiție câte 50 cr. de tot : 69 fl. ; 5) Pentru conferințele învățătoreșci 6 fl. pentru scripturistica 5 fl. — de tot : 336 fl.

Afară de dotațiunea de sus alegêndul învățător să va mai bucura de venitele cantoralii dela funcțiunile obveni. de, precum și de grădină de 1/4 jugăr.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. org. și Ș-lui 6 art XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Soldobagiu, să-și trimită subscrisului în Oradea-mare până inclusive 7/29 August a. c., avênd recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a se presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TOMA PACALA, m. p. protop. inșp. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătoreșcă dela școla gr. or. română din comuna **Tarian**, inșpectoratul Orăzii-mari, să escrie concurs cu termin de alegere pe 6/18 August a. c.

Emolumentele sunt : În bani numărar 88 fl. ; 2) 4 1/2 jugere pământ à 20 fl. = 90 fl. ; 3) 94 măsuri de

Urmêză în suplement.

Suplement la „BISERICA și ȘCOLA“ Nr. 27.
Anul XXII.

bucate à 1 fl. 25 cr. — 117 fl. 50 cr.; 4) o cănepiște sêmănată cu trifoiu 6 fl. Suma 301 fl. 50 cr.

Afară de dotațiunea de mai sus alegândul învățător sê va mai bucura de venitele cantoralî dela funcțiunile obveninde cam 30 fl., precum și de cortel cu două chilii, culină, cămară, podrum, și alte supraedificate, nu altcum și de grădină pentru legume.

Recursele ajustate conform preșcriselor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Tarian, sê-se trimită subșcrisului în Oradea-mare, până inclusive 3/15 August a. c., având recurenții în vre-o Duminecă, ori sêrbătore a-sê presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TOMA PACALA, m. p. prot. și insp. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. rom. din comuna Șumugiu, protopresbiteratul Orăđii-marii, sê escrie concurs cu termin de alegere pe 7/19 August a. c.

Emolumentele sunt : 1) Cortel liber cu grădină de legumi ; 2) În bani gata 173 fl. 80 cr. ; 3) 8 jugere de pământ 40 fl. ; 4) dela 126 casê câte 1/2, măsură de bucate 75 fl. 80 cr. ; 5) 4 orgii de lemne pentru învățător 24 fl. ; 6) venite cantoralî și din comună 22 fl., — de tot : 335 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa acêsta stațiune, sunt avisați a trimitte recurselê lor ajustate conform Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Șumugiu, subsemnatului protopop și inspector școlar în Oradea-mare până la 5/17 August a. c. êră până la alegere sê-se presente în biserica din Șumugiu, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TOMA PACALA, m. p. prot. insp. școl

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. română din comuna Ch. Apateu, inspectoratul Orăđii-mari sê escrie concurs cu termin de alegere pe 6/17 August a. c.

Emolumentele sunt : 1) Cortel cu grădină de legumi 30 fl. ; 2) În bani gata 60 fl. ; 3) Folosirea unui pământ 120 fl. ; 4) 10 cubule grâu de pâne, și 5 cub. orz à 5 fl. — 75 fl. ; Venitele cantoralî dela mort mare 1 fl., mort mic 50 cr., cununie 50 cr. — 30 fl. Suma 315 fl.

Sê observă că contribuțiunea după pământul învățătoresc o va solvi alegândul învățător, mai departe pentru dota a ținea de mai sus învățătorul va implini de-odată și afacerile cantoralî

Recursele ajustate conform preșcriselor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Ch. Apateu, sê-se trimită subșcrisului în Oradea-mare până inclusive 3/15 August a. c. având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore, a-sê presenta în biserica din loc spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TOMA PACALA, m. p. prot. și insp. școl.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a stațiunei învățătoresci cantoralê din comuna Olcea, inspectoratul Beliu sê escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de 2/14 August a. c. Emolumentele sunt : în bani 100 fl. ; 16 cubule curuz à 5 fl. — 80 fl. ; pământ arător de 10 cubule cu arêndă de 65 fl. ; 5° lemne pentru școlă și învățătorul, cantoratul 40 și 20 cr., la an 25 fl., alte venite sigure 10 florini.

Recurenții până în ziua alegerii în cutare Duminecă ori sêrbătore au a-sê presenta la s-ta biserica din loc pentru a-și arêta desteritatea în tipic și cântări, êr suplicelê adresate comitetului parochial, până în 1/13 Aug. a. c. sunt a-sê subșterne la subșcrisul în F.-Giriș (F.-Györös, p. u. Tenke.)

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : PETRU SERBU, m. p. adm. ppresb.

—□—

Pentru vacanta parochiă de clasa II din Șopreuș, în protopresbiteratul Ienopolei, prin acêstă sê escrie concurs cu termin de 30 de zile dela ântăia publicare în fôia „Biserica și Școlă“.

Emolumentele sunt : 1) jumătate de sesiune pământ arătoriu și fênaș prețuit la 128 fl. anual ; 2) venitele stolare cu 327 fl. 50 cr. ; 3) birul parochial prețuit în 200 fl. ; 4) alte venite sigure cu 25 fl. — Tôte la olaltă sê urcă la 680 fl. 50 cr.

Recurenții sub durata concursului și vor presenta recurselê prin P. On. Oficiu protopresbiterat al Ienopolei (Borosjenö) și sê vor presenta vre-odată în biserica din loc spre a se face cunoscut parochianilor alegători dar se vor feri a influința cu mijlôce neiertate, ca sê pôta fi admis în lista de candidare.

Șopreuș, la 14 Iunie 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresci dela clasele I și a II-a de băeți dela școla confesională rom. gr. or. din opidul Lipova, sê escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școlă“.

Emolumentele anuale sunt : 1) În bani gata câte 400 fl. v. a. și la timpul sêu adausul de cuincuinale preșcrise prin lege ; 2) pentru lemne din care are a sê încălđi și sala de învățământ câte 50 fl. v. a. ; 3) paușal pentru scripturistică câte 10 fl. v. a. ; 4) câte un juger de pământ și câte un tachi, estravilane ; 5) cuartir liber în localitatea școlêi, — pentru fie-care învățător.

Alegândul învățător, va fi îndatorat a instrua și conduce corul vocal, după cum va dispune comitetul, precum și a instrua în fie-care an 2 adulți în cântarea glasurilor bisericesci, pentru ce va avê pe lângă emolumentele de mai sus, o remunerațiune anuală corespunderetore.

Dela reflectanții la aceste stațiuni învățătoresci se recere :

a) Se poședă cualificațiunea recerută prin lege, notându-se că cei cu cualificațiune superiôră vor fi preferiți ;
b) sê dovedescă că sunt apți a instrua și conduce cor vocal ; êr alegândul, carele va fi destinat priu comitetul parochial a instrua și a conduce corul vocal, va avê o remunerațiune anuală corespunderetore.

Reflectanții sunt avisați, ca recurselê lor instruate conform recerînțelor aci espuse și adresate comitetului parochial din Lipova, arătând în recurs expres, că pentru care din cele 2 stațiuni învățătoresci recurge, sê le subșcêrnă P. O. D. Voicu Hamsea, protopresbiter și inspector școlar în Lipova (B.-Lippa) până la terminul sus indicat ; precum și a sê presenta în persônă în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sfta biserică din Lipova spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Lipova, în 24 Iunie (6 Iulie) 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : VOICU HAMSEA, m. p. prot. și insp. școlar.

—□—

În conformitate cu înaltul decis consitorial, Nr. 2267/898, pentru îndeplinirea postului vacant de învățător la cl. I confesională rom. gr. or. din comuna **Chesinț**, prin această se eserie concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foia „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale, împreună cu acest post sunt:

1) Salariu în bani gata 300 fl.; 2) Cuartir liber în edificiul școlii cu grădină de legumi de 1 jug. catastral; 3) 10 orgii de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ; 4) 10 fl. pentru participare la conferințele învățătoresci; 5) 5 fl. pentru scripturistică.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post învățătoresc, sunt avertați ca recursurile lor instruite conform dispozițiilor legale în valoare, și adresate comitetului parohial din Chesinț, se le subșternă subscrierului protopresbiter, inspect. școlar în Lipova (B. Lippa) până la termenul sus indicat, precum și a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sâmbătă, în sfta biserică din Chesinț, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Chesinț, la 14/26 Iunie 1898.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **VOICU HAMSEA**, m. p. protopop, inspect. școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci rom. gr. or. din **Melynadas**, se publică concurs cu termen de alegere pe Duminecă în **2/14 August** a. c.

Dotățiunea anuală a învățătorului este: 1) 160 fl. v. a. bani gata; 2) 12 metri grâu, 12 metri cucuruz; 3) 6 stângeni de lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ; 4) 3 jugere pământ parte fânaț, parte arătură; 5) pentru conferință și scripturistică 10 fl.; 6) dela înmormântări, unde învățătorul în tot locul e poftit, dela mic 20 cr. dela mare 40 cr.; 7) cuartir liber, staul pentru vite și grădină de legume.

Dela recurenți se pofteste să-și ajusteze petițiunile cu documentele necesare prescise de statutul organic, și adresate Comitetului parohial din Melynadas, să le subșternă Prea onoratului Domn protopop și inspect. școlar Iosif Grădinariu, în Belincz.

Vor fi preferiți conducătorii de cor vocal.

Recurenții până la alegere se se prezente în sânta biserică de aici, în vre-o Duminecă ori sâmbătă spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cant.

Melynadas, la 14/26 Iunie 1898.

Comitetul parohial.

Cu scirea mea: **IOSIF GRĂDINARIU**, m. p. protopresv. inspect. cerc. de școle.

—□—

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala gr. or. rom. din **Diosig**, inspectoratul Oradea-mare, se eserie concurs cu termen de alegere pe **26 Iuliu** (7 August) a. c.

Emolumentele sunt: în bani gata număr 300 fl., afară de această cortel cu grădină de legumi, precum și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform presciselor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, — adresate comitetului parohial din Diosig, să-se trimită subscrierului în Oradea-mare până la 25 Iuliu v. a. c. având recurenții în vre o Duminecă, ori sâmbătă a-se prezenta la biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop inspect. școlar.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școala gr. ort. rom. din comuna **Sacal**, inspectoratul Orașii-mari se eserie concurs cu termen de alegere pe **30 Iuliu** (11 August) a. c.

Emolumentele: 1) Cortel cu intravilan computat în 20 fl.; 2) Salariul în bani 100; 3) $\frac{1}{4}$ sesiune pământ 80 fl.; 4) 20 șinice de grâu 100 fl.; 5) Stole cantorale 50 fl.; 6) Pășune pentru 3 vite 6 fl. — de tot 356 fl.

Se observă că contribuțiunea după pământul învățătoresc are să-o solvască alegândul învățător.

Recursurile ajustate conform presciselor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, — adresate comitetului parohial din Sacal, să-se trimită subscrierului în Oradea-mare până inclusive în 28 Iuliu vechiu a. c., având recurenții în vre-o Duminecă, ori sâmbătă a se prezenta în biserică din loc, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop inspect. școl.

—□—

Nr. 350/1898. F. G.

În scopul conferirii de stipendii din „Fundatiunea lui Gozsdu“ pe anul școlastic 1898/9 se eserie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserică ortodoxă-orientală română, spre care scop se cere estrasul din matricula botezaților provădit cu clausula parohului competent, că și de present aparțin la biserică greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subșternă studenții dela școlile medii atestatul de pre anul școlastic 1897/8 ér cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate;

c) că nici averea proprie nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie-care concurent are să arete în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voiesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voiesc să studieze în străinătate, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în cazul dacă li se va vota stipendiul, să se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescisa.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunii lui Gozsdu (Budapesta VII. Király-utca 13 sz) până la **5 August** a. c. n.

5. Tot-odată se provacă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroselor și câștigarea gradului de doctor ca până la termenul susindicat și pe lângă observarea p. 2) din acest concurs să arete rezultatul studiilor din anul școlastic 1897/8 căci alt cum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpăta ajutorul.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite sau sosite după termenul scris, nu se vor lua în considerare.

7. În interesul espedării regulate, fie-care concurent să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimită rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozsdu ținută în 11 Iunie, 1898.

Comitetul.